

**Opinia promotorska nt. rozprawy doktorskiej mgr Aldony Sieradzkiej-Krupy
„Przykładne z wiernej i statecznej miłości małżeństwo” Elżbiety Drużbackiej. Komentowana
edycja krytyczna i studium o utworze**

Trzon pracy doktorskiej mgr Aldony Sieradzkiej-Krupy stanowi komentowana edycja krytyczna zachowanego w przekazach rękopiśmiennych obszernego, liczącego kilka tysięcy wersów romansu Elżbiety Drużbackiej, utalentowanej poetki z czasów saskich. Autorka wstępnie skolacjonowała dostępne przekazy, wykazując różnice i błędy swoiste zestawionych kopii, zaproponowała stemmę, wytypowała podstawę edycji, a następnie przygotowała jej transkrypcję w oparciu o opracowane na potrzeby edycji reguły, wprowadziła przestankowanie wynikające z wymogów składniowo-logicznych, poprawiając ewidentne błędy za pomocą przekazów pomocniczych. Uwzględnienie etapów *recensio* i *emendatio* pozwala uznać wynik pracy za klasyczną edycję krytyczną. Była to z pewnością najbardziej czasochłonna faza pracy, która pozwoliła ustalić poprawny tekst dzieła, które dotąd – poza fragmentami – nie było wydawane drukiem.

Efekt postępowania wynikającego z procedur przewidzianych regułami krytyki tekstu uzupełniają starania zmierzające do pełnego zrozumienia wydawanego utworu. Mgr Sieradzka-Krupa podzieliła swoje komentarze na objaśnienia do tekstu oraz słownik. Pierwsze obejmują zarówno nazwy geograficzne, mitologię, nawiązania do historii, jak i trudniejsze sformułowania oraz chętnie stosowane przez Drużbacką przysłowia. Objasnienia tego rodzaju dopełnia obszerny słownik, w którym wyjaśniono zakresy znaczeniowe archaizmów leksykalnych.

Zgodnie z przepisami określającymi wymogi formalne prac edytorskich na stopień naukowy część zasadniczą uzupełnia studium o wydawanym dziele. Jego powstanie było warunkowane przygotowaniem edycji krytycznej, która po raz pierwszy udostępniła kompletny i poprawny tekst utworu. Studium na temat *Przykładnego z wiernej i statecznej miłości małżeństwa* wyróżnia się objętością (prawie połowa liczącej ponad pięćset stron dysertacji) i skrupulatnością w podejmowaniu zagadnień historycznoliterackich.

Omówiwszy stan wiedzy nad romansopisarstwem Drużbackiej i ustosunkowawszy się do proponowanych przez badaczy typologii utworów fabularnych poetki, przypomniła doktorantka w ogólnym zarysie stan wiedzy na temat staropolskiego romansu. W rozdziałach analitycznych drobiazgowo omówiła kompozycję, warstwę narracyjną, zabiegi perswazyjne i kształt fabularny części romansowej utworu, przekonująco dowodząc, że traktowane dotąd jako samodzielne poszczególne części romansu (*Opisanie Arkadyi*, *Przykładne małżeństwo*, *Dwa zwierciadła niepodchlebne*) stanowią w istocie komponenty jednej makrostruktury o spójnej wymowie ideowej i zadaniach wychowawczych. Niedostrzeżenie zamysłu autorskiego wynikało, jak twierdzi mgr Sieradzka-Krupa, z wykorzystania rozmaitych form podawczych, które faktycznie zacierają patronujący „romansowi z ambicjami” nadrzędny zamysł: utwór stara się mianowicie na rozmaite sposoby zarówno bawić czytelnika, jak i przekonywać do forsowanych poglądów na kojarzenie małżeństw, a zwłaszcza rolę uczuć i szczęścia nowożeńców, które zdaniem Drużbackiej winny górować nad racjami materialnymi, dyktowanymi przez interesy rodziny.

Poddając analizie główne części utworu, poruszyła autorka rozprawy wiele zagadnień, których omówienie pozostawić należy recenzentom zewnętrznym. Niemniej warto zwrócić uwagę na kilka kwestii, które podnoszą wartość jej starań. Omawiając oparty na kontraście sposób prezentacji Arkadyjczyków i Greków w *Opisaniu Arkadyi*, doktorantka ustaliła, że podstawowym źródłem charakterystyki była *Kronika wszytkiego świata* Marcina Bielskiego oraz *Nowe Ateny* Benedykta Chmielowskiego. Nader dokładnie przebadła pod kątem retorycznym i aksjologicznym spory toczone przez bohaterów wokół małżeństwa głównych bohaterów. Trafnie rozpoznała konwencje zastosowane w części przygodowej romansu, zestawiając losy Sylwany z alegoryczną wędrówką Paskwaliny z romansu Samuela Twardowskiego. Przedstawiając rozwój duchowny swej heroiny, miała Drużbacka w pamięci, jak się okazało dzięki porównaniu, utwór swego poprzednika, lecz wzorując się na nim, dokonała znaczących modyfikacji. Są to ustalenia, które stanowiąc będą, jak sędzę, istotny wkład w stan wiedzy o twórczości Drużbackiej.

Reasumując powyższe uwagi, stwierdzić należy, że mgr Sieradzka-Krupa zaprezentowała zarówno swój warsztat edytorski, jak i umiejętności historycznoliterackie, które rekomendują ją jako dojrzałego filologa. W mojej opinii już część monograficzna mogłaby stanowić podstawę ubiegania się o stopień doktora nauk humanistycznych.

Adam Wajny